

خدمت سربازی

از منظر دین

مرتضیٰ یعقوبی خلیل آبادی

سرشناسه: یعقوبی خلیل آباد، مرتضی، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور: خدمت سربازی از منظر دین / مرتضی یعقوبی خلیل آباد.

مشخصات نشر: تهران: نشر رز، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.

شابک: ۱۸۰۰۰۰ ریال: 978-622-99198-9-7

وضعیت فهرست نویسی: فیه

موضوع: نظام وظیفه — مجامع مذهبی — اسلام

موضوع: Draft -- Religious aspects -- Islam

موضوع: دفاع ملی — جنبه ای مذهبی — اسلام

موضوع: Military readiness-- Religious aspects-- Islam

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ خ عی / ۲۲۲۸۴

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۶۲۳۴۵

عنوان کتاب: خدمت سربازی از منظر دین

مؤلف: مرتضی یعقوبی خلیل آباد

ناشر: نشر رز

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۱۸۰۰۰۰ ریال

سال چاپ: اول - ۹۷

شابک: ۹۷-۹-۹۹۱۹۸-۶۲۲-۹۷۸

شماره تماس پخش: ۰۹۱۲۹۲۱۱۷۵۶

www.maarefnet.ir معارف نت

فهرست مطالب

۱۵	..... پیش‌گفتار
۱۷	..... مقدمه
۲۱	..... بخش اول: کلیات
۲۳	..... فصل اول: تعریف مفاهیم
۲۳	..... میانی
۲۳	..... مشروعیت
۲۴	..... سرباز
۲۴	..... اجبار
۲۵	..... صلح
۲۵	..... حکم
۲۵	..... مفهوم‌شناسی حکم در لغت
۲۶	..... مفهوم‌شناسی حکم در اصطلاح
۲۶	..... حکم شرعی
۲۶	..... حکم اولیه
۲۶	..... حکم ثانویه
۲۷	..... حکم حکومتی
۲۸	..... حاکم اسلامی و حکومت اسلامی
۳۰	..... فصل دوم: پیشینه تاریخی خدمت اجباری سربازی
۳۰	..... مقدمه
۳۱	..... مبدأ زمانی سربازگیری

۳۳	..... اولین قانون سربازی در جهان
۳۳	..... اولین سربازی در اسلام
۳۴	..... تاریخچه سربازگیری در ایران
۳۴	..... دوره هخامنشی سربازگیری
۳۵	..... سربازگیری در دوره ساسانی
۳۵	..... سربازگیری در دوره سامانی
۳۶	..... سربازگیری در دوره صفویه
۳۷	..... سربازگیری در دوره قاجاریه
۳۹	..... تغییر و تحول قانون سربازی در زمان ناصرالدین شاه
۴۰	..... حقوق سرباز در قانون بنیچه
۴۱	..... مدت سربازی در بنیچه
۴۱	..... سرگیری در دوره پهلوی تا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
۴۱	..... قانون مدنی سربازی
۴۲	..... تغییر مدت قانون سربازگیری
۴۳	..... مدت خدمت سربازی در قانون جدید
۴۳	..... تکمیل قانون سربازی
۴۴	..... سربازی رایگان و سربازی با حقوق
۴۴	..... نوع اول: سربازی با حقوق
۴۵	..... نوع دوم: سربازی بدون حقوق (اختیاری) (داو میانه)
۴۵	..... نوع سوم: سربازان بدون حقوق (دوصلبان) و با حقوق
۴۵	..... نوع چهارم: اجبار افراد بر سربازی
۴۶	..... نتیجه:

فصل سوم: بررسی آراء فقهاء

۴۷	..... جهاد در کلام فقهاء
۴۷	..... کلام صاحب جواهر
۴۹	..... کلام امام خمینی <small>علیه السلام</small>
۵۰	..... کلام ابوالصلاح حلبی
۵۰	..... کلام شیخ طوسی
۵۱	..... کلام شهید اول
۵۱	..... کلام شهید ثانی
۵۲	..... کلام فراهانی
۵۳	..... فروعیات بررسی فتاوای فقهاء
۵۶	..... جهاد ابتدایی در عصر غیبت

۵۹	..... بیان غرض از طرح حکم جهاد ابتدایی
۶۰	..... فرق جهاد ابتدایی و جهاد دفاعی
۶۲	..... وظیفه مسلمانان در هنگام خوف تسلط دشمنان
۶۵	..... حکم دفاع از جمهوری اسلامی ایران
۶۵	..... وجوب جهاد دفاعی بر همه مسلمانان بدون لحاظ موطن
۶۶	..... حکم جهاد دفاعی بدون رضایت والدین
۶۶	..... حکم رفتن به سربازی
۶۶	..... حکم رفتن به سربازی و عدم رضایت والدین
۶۷	..... حکم جهاد دفاعی در ماه‌های حرام
۶۷	..... نتیجه و بیان ارتباط جهاد و خدمت سربازی در زمان صلح

بخش دوم: مبانی مشروعیت

۷۰	..... فصل اول: مبانی قرآن (کتاب)
۷۲	..... مقدمه
۷۲	..... سوره انفال آیه ۱۰۰
۷۳	..... توضیح مفردات آیه
۷۴	..... تفسیر آیه
۷۶	..... نتیجه:
۷۸	..... سوره آل عمران آیه ۲۰۰
۷۸	..... توضیح مفردات آیه
۸۰	..... تفسیر آیه
۸۴	..... نتیجه
۸۵	..... سوره نساء آیه ۷۱
۸۶	..... توضیح مفردات آیه
۸۷	..... تفسیر آیه
۸۹	..... نتیجه:
۸۹	..... خدمت سربازی؛ مصداقی از جهاد فی سبیل الله
۸۹	..... جهاد در قرآن و رابطه سربازی با آن
۹۳	..... آیه وجوب جهاد:
۹۳	..... توضیح مفردات آیه:
۹۴	..... تفسیر آیه:
۹۶	..... خیرات و برکات جهاد
۹۷	..... نتیجه:
۹۷	..... تمه:

۹۸	دفاع در قرآن و رابطه آن با سربازی
۹۸	جلوگیری از فساد و تباهی :
۹۹	حفظ نشانه‌های عبودیت
۹۹	دفع ستم و تجاوز
۱۰۰	نتیجه نهایی

فصل دوم: مبانی روایی (سنت)

۱۰۱	مقدمه
۱۰۱	فضیلت شرکت در جهاد و عاقبت ترک جهاد
۱۰۳	توضیح و تفسیر روایت :
۱۰۷	نکات
۱۰۷	شکست و پیروزی بی دلیل نیست:
۱۰۷	حمایت از اقل‌ت‌های مذهبی
۱۰۷	غیرت دینی
۱۰۸	لزوم محافظت از مرزهای کشورهای اسلامی
۱۰۹	عدم وجوب جهاد بر زنان و مردان
۱۱۱	انواع جهاد
۱۱۲	وجوب کفایی جهاد
۱۱۳	لزوم دفاع از حریم اسلامی
۱۱۵	مراد از قوه در آیه اعداد
۱۱۶	فضیلت رابطه (مرز داری)
۱۱۷	مراد از «رابطوا» در آیه ۲۰۰ آل عمران
۱۱۷	ارتباط با ائمه معصومین <small>علیهم‌السلام</small>
۱۱۸	ارتباط با امام منتظر <small>عجل‌الله‌فرجه</small>
۱۱۸	انتظار نماز
۱۱۹	مراقبت از مرزها و پیکار با دشمنان
۱۱۹	محبت علی بن ابیطالب و اولاد ایشان
۱۱۹	جهاد در راه خدا
۱۲۰	جمع‌بندی معانی «رابطوا»
۱۲۰	فضیلت و پاداش انفاق در راه تأمین امنیت
۱۲۱	نتیجه مرزبانی و محافظت از مرزها
۱۲۲	نکوهش‌ها سازی مرزها
۱۲۳	مرزداران مشمول دعای اهل بیت <small>علیهم‌السلام</small>
۱۲۴	مقدار مرزبانی

۱۲۷.....جواز فروختن سربازی.....
۱۲۷.....نتیجه.....

۱۲۹..... فصل سوم: مبانی عقلی.....

۱۲۹..... مقدمه واجب.....

۱۲۹..... انواع مقدمه.....

۱۲۹..... الف- مقدمه عقلیه:.....

۱۳۰..... ب- مقدمه شرعیه:.....

۱۳۰..... ج- مقدمه عادیه :.....

۱۳۰..... اشکال بر پیشرفت تکنولوژی و عدم نیاز به سرباز:.....

۱۳۱..... اشکال ناکارآمدی سربازی.....

۱۳۲..... اشکال و پاسخ بر بی‌نیازی به سرباز با وجود تجهیزات نظامی پیشرفته:.....

۱۳۳..... اشکال بر مقدمه ..... سربازی برای جهاد در زمان صلح :.....

۱۳۳..... نتیجه.....

۱۳۳..... لزوم دفع ضرر ..... سرباز.....

۱۳۴..... فطری یا عقلی یا ..... قاعده.....

۱۳۵..... اشکال بر ضرری بودن ترک ..... حکام.....

۱۳۶..... مراد از ضرر در قاعده.....

۱۳۸..... تأییدی بر لزوم دفع ضرر دنیوی :.....

۱۳۹..... تأییدی دیگر بر لزوم دفع ضرر دنیوی.....

۱۴۰..... ضرر دنیوی ترک خدمت سربازی.....

۱۴۰..... ضرر اخروی ترک خدمت سربازی.....

۱۴۲..... اشکال بر ارتباط دفع ضرر محتمل با سربازی:.....

۱۴۳..... نتیجه.....

۱۴۴..... تزاحم.....

۱۴۴..... انواع تزاحم.....

۱۴۵..... مرجحات باب تزاحم.....

۱۴۵..... رابطه خدمت اجباری سربازی و قاعده تزاحم.....

۱۴۶..... نتیجه.....

۱۴۸..... فصل چهارم: جایگاه حکومت اسلامی.....

۱۴۸..... مقدمه:.....

۱۴۸..... دلایل لزوم تشکیل حکومت.....

۱۴۸..... حکم عقل به لزوم وجود مجری قانون.....

۱۴۹	سیره پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small> و اهل بیت <small>علیهم السلام</small>
۱۴۹	ضرورت استمرار اجرای احکام
۱۵۰	ماهیت و کیفیت قوانین اسلام
۱۵۰	تاریخچه مبحث ولایت فقیه
۱۵۱	عناوین و واژگان به کار رفته در فقه بر محور ولی فقیه
۱۵۲	ادله ولایت فقیه
۱۵۳	مقبوله عمر بن حنظله
۱۵۴	توقع شریف
۱۵۴	نصب از جانب امام <small>ایشان</small>
۱۵۵	تبدیل از امام <small>ایشان</small>
۱۵۵	ولایت
۱۵۶	نظارت
۱۵۶	محدود اختیار ترقی فقیه در حکومت اسلامی
۱۵۹	نتیجه

فصل پنجم: بررسی احوال قانون خدمت اجباری سربازی در زمان صلح

۱۶۰	بیان نظریه مخالفان قانون سربازی اجباری
۱۶۰	حکومت رضاخان میر پنج
۱۶۱	مقابله مستقیم رضاخان با روحانیت
۱۶۲	مخالفین اقدامات رضاخانی
۱۶۲	الف- مبارزات سیاسی آیت الله سید حسن مدرس
۱۶۳	ب: مخالفت‌های آیت الله شیخ محمد تقی باقری
۱۶۳	ج- قیام آیت الله حاج آقا نورالله اصفهانی
۱۶۴	جمع بندی اقوال مخالفین
۱۶۵	مخالفت با روش اجرای سربازی
۱۶۵	بیان نظریه موافقان قانون سربازی اجباری
۱۶۶	آیا سربازی جهاد دفاعی است؟
۱۶۷	حکم اجبار افراد از جانب حکومت بر خدمت سربازی چیست؟
۱۶۸	نظر آیات عظام در رابطه با خدمت اجباری سربازی چیست؟
۱۶۸	جمع بندی اقوال موافقین

فصل ششم: اولیه یا ثانویه یا حکومتی بودن حکم خدمت اجباری

۱۶۹	احکام ثانویه در اندیشه امام خمینی <small>علیه السلام</small>
۱۶۹	عناوین حکم ثانوی

۱۷۱	.....	مصلحت نظام
۱۷۱	.....	قاعده نفی ضرر
۱۷۲	.....	اضطرار
۱۷۳	.....	حکم حکومتی؛ اولیه یا ثانویه یا غیر آن؟
۱۷۵	.....	نتیجه

فصل هفتم: خاتمه ۱۷۷

۱۷۷	.....	حاکم و تفویض اختیار به شورای عالی دفاع
۱۷۹	.....	نتیجه:
۱۷۹	.....	سبب موارد اجبار در فقه
۱۸۱	.....	نتیجه
۱۸۲	.....	بیان: مراد از صلح و اشکالات بر سربازی

نتیجه گیری نهایی ۱۸۷

پیشنهادات خدمت آبریزی سربازی ۱۸۸

فهرست منابع و مآخذ ۱۹۱

www.ketabdi.com

پیش گفتار

تأمین امنیت و حفظ نظام اجتماعی یکی از ضروریات زندگی انسان‌ها است و دین اسلام هم بر پایه همین نیاز، مسلمانان را به شرکت در جهاد و همچنین دفاع از جان و مال و نظام اسلام فراخوانده است. در آیات متعددی از قرآن کریم و در بسیاری از روایات وارده از معصومان علیهم‌السلام بر اهمیت جهاد و دفاع و همچنین آمادگی همه جانبه در برابر حملات احتمالی دشمنان توصیه و سفارش شده است. آنچه اهمیت دارد نحوه تأمین این امنیت و سلامت است که چگونه می‌توان به آن رسید؟ یکی از راه‌هایی که می‌توان از آن بهره برد، خدمت سربازی است. در نظام جمهوری اسلامی ایران، فرزندان پسر خانواده‌ها در صورت داشتن شرایطی همچون سلامت جسم و سلامت روان به خدمت سربازی فراخوانده می‌شوند.

حال پرسش این است که مبانی مشروعیت خدمت سربازی در زمان صلح چیست؟ این نوشتار تلاش دارد مبانی یاد شده را از مناسبات و سنت و عقل استخراج و تحلیل کند.